

Faciliteiten protocol

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Samenwerking met ouders/verzorgers	3
3. Verklaringen.....	3
3.1 Dyslexie.....	3
3.1.1 Korte introductie.....	3
3.1.2 Kenmerken.....	4
3.1.3 Verklaring.....	4
3.2 Dyscalculie of ernstige rekenproblemen	4
3.2.1 Korte introductie.....	4
3.2.2 Kenmerken.....	4
3.2.3 Verklaring.....	5
3.3 NT2 leerlingen.....	5
3.3.1 Korte introductie.....	5
3.4 Andersoortige beperkingen.....	5
3.4.1 Korte introductie.....	5
3.4.2 Verklaring.....	5
3.5 Disharmonisch intelligentieprofiel	5
4. Opstart eerstejaars of zij-instromers met verklaring & signalering.....	6
4.1 Binnenkomst met een verklaring	6
4.2 Intakegesprek	6
4.4 Signalering	6
5. Faciliteiten	7
5.1.2 Extra tijd	7
5.1.3 Laptop gebruik	7
5.2 Faciliteiten dyslexie	8
5.2.1 Extra hulpmiddelen.....	8
5.2.2 Beoordeling op spellingsfouten	8
5.3 Faciliteiten dyscalculie.....	9
5.3.1 Extra hulpmiddelen.....	9
5.4 Faciliteiten NT2.....	9
5.4.1 Extra hulpmiddelen.....	9
6. Dispensatie tweede moderne vreemde taal.....	9
6.1 Aangepast programma Frans en/of Duits 3 ^e leerjaar havo en vwo	9
6.2 Dispensatie bovenbouw	
6.2.1 Havo	9

6.2.2 Vwo	10
6.3 Procedure en tijdpad	10
6.3.1 Aspecten	10
6.3.2 Beoordelen achtergrond.....	10
6.4 Uitvoering	10
7. Examens.....	11
8. Bijlagen	12
8.1 Kurzweil gebruik	12
8.3 Doorstroom.....	12
8.3.1 Doorstroom van havo naar vwo	13
8.3.2 Doorstroom vanuit de middelbare school naar het hbo of de universiteit	13

1. Inleiding

Op Brokdele vinden we het belangrijk dat leerlingen een passend onderwijsaanbod krijgen zodat zij zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen passend bij hun capaciteiten. Om dit te realiseren zorgen we voor een sterke basis en bieden we indien nodig extra ondersteuning gebaseerd op de wettelijke richtlijnen uit het inrichtingsbesluit. Faciliteiten die door het College voor Toetsen en Examens (CvTE) worden toegekend gelden voor zowel de onder- als de bovenbouw.

We realiseren een sterke basis door:

- een positief pedagogisch/didactisch klimaat waarbij het versterken van de autonomie van de leerlingen een steeds grotere rol gaat spelen;
- goed zicht te hebben op de vorderingen van leerlingen en vervolgens maatwerklessen of vakhulp te bieden als dat nodig is;
- inzet van mentoren die samen met de leerlingen werken aan een leerlingontwikkelplan. In dit plan is ruimte voor het werken aan cognitieve doelen of het versterken van sociaal emotionele vaardigheden of het versterken van planningsvaardigheden.

2. Samenwerking met ouders/verzorgers

Samenwerking tussen ouders/verzorgers en school is voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte belangrijk. School en ouders/verzorgers willen dat een leerling optimaal presteert op school en goed is voorbereid op een vervolgopleiding. Ouder/verzorger en school gaan regelmatig met elkaar in gesprek over voortgang, sociaal emotionele ontwikkeling en evalueren de keuzes die gemaakt zijn.

Ouders/verzorgers en school ondersteunen de leerling hierbij om er beter mee om te kunnen gaan. De remedial teacher houdt een intakegesprek met ouders/verzorgers en leerling voorafgaand aan de start van het schooljaar om de begeleidingsbehoefte van de leerling in kaart te brengen. Ook wordt dan besproken welke hulpmiddelen en faciliteiten worden ingezet.

Tijdens het schooljaar is er een aantal voortgangsbesprekingen ingepland, ook kan daarnaast als dat nodig is een individuele afspraak gepland worden met de mentor en andere ondersteuners.

3. Verklaringen

3.1 Dyslexie

3.1.1 Korte introductie

De algemene definitie van dyslexie die in het onderwijs wordt gehanteerd door de SDN (Stichting Dyslexie Nederland) is: 'Dyslexie is een stoornis welke gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en/of vlot toepassen van het lezen en/of het spellen op woordniveau'.

Onder hardnekkig probleem wordt het volgende verstaan: 'Het vaardigheidsniveau van lezen op woordniveau en/of spelling ligt significant lager, gegeven diens leeftijd en omstandigheden, dan wordt gevraagd. Er is een bepaalde mate van didactische resistentie als het probleem in het aanleren en toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau (zonder gebruik te kunnen maken van een tekst) blijft bestaan ook wanneer voorzien wordt in adequate remediërende instructie en oefening.

3.1.2 Kenmerken

- Trage verwerking van (talige) informatie als gevolg van een algemeen automatiseringsprobleem.
- Niet begrijpen van complexe vragen, terwijl dyslecten het antwoord wel weten. Dit komt omdat dyslecten moeite hebben met het plannen en vasthouden van de volgorde van denkstappen.
- Moeite met het onthouden van meervoudige instructies. Dit heeft te maken met het feit dat dyslecten vaak een beperkt kortetermijngeheugen hebben.
- Moeite met het onthouden of ophalen van namen uit het geheugen.
- Moeite met het overschrijven van het bord en het opschrijven van informatie die wordt gedictieerd door de docent.
- Woordvindproblemen.

Dyslexie heeft invloed op het hele cognitieve functioneren, op de informatieverwerking en, indien laat gesignaleerd, op de sociaal-emotionele ontwikkeling. Lees-/spellingproblemen kunnen voor de nodige frustratie zorgen. Deze frustratie kan tot uiting komen in emotionele problemen of in gedragsproblemen. Het niet goed kunnen lezen en/of spellen heeft invloed.

3.1.3 Verklaring

De schoolinspectie verplicht de school om in het bezit te zijn van een kopie van de dyslexieverklaring en/of het psychologische onderzoeksrapport of -verslag. Op basis van dit verslag wordt per leerling gekeken voor welke faciliteiten ze in aanmerking komen. Een geldig psychologisch onderzoek moet voldoen aan de criteria, zoals gedefinieerd door de Stichting Dyslexie Nederland:

- de test moet zijn afgenomen door een erkende orthopedagoog of GZ-psycholoog;
- de test moet de volgende onderdelen bevatten:
 - * een onderkende diagnose;
 - * een verklarende diagnose;
 - * een handelingsgerichte diagnose;
- de conclusie dat er bij de desbetreffende leerling sprake is van dyslexie.

3.2 Dyscalculie of ernstige rekenproblemen

3.2.1 Korte introductie

Dyscalculie is een rekenprobleem. Leerlingen met dyscalculie hebben een hardnekkige problemen bij het aanleren en automatiseren van de basisvaardigheden van rekenen en wiskunde. Dyscalculie is een complexe stoornis omdat bij rekenen meer hersengebieden worden gebruikt, waaronder ook het taalcentrum. Daarnaast is bij rekenen ook het frontale hersengebied van belang, dat een rol speelt bij planning en probleemoplossing.

Dyscalculie betekent letterlijk 'niet kunnen rekenen'. Het is net als bij dyslexie in feite een andere term voor ernstige en hardnekkige problemen bij het aanleren van bepaalde schoolse vaardigheden. In dit geval zijn dat problemen met het leren en vlot en accuraat oproepen en toepassen van reken- en wiskundekennis. Deze problemen worden niet veroorzaakt door een gebrek aan intelligentie of te weinig onderwijs.

3.2.2 Kenmerken

Doordat dyscalculie zich in vele vormen kan uiten, is de signalering van dyscalculie ook erg lastig. Na een begeleidingsperiode van minimaal 6 maanden kan pas worden vastgesteld of er eventueel sprake is van dyscalculie. Er is er een aantal signalen die kunnen wijzen op een verhoogd risico op dyscalculie. Echter, hierover kunnen pas definitieve uitspraken worden gedaan na een begeleidingsperiode van minimaal 6 maanden. Wanneer er geen sprake van

verbetering is, is er waarschijnlijk sprake van dyscalculie. Is er een (lichte) verbetering, is er waarschijnlijk sprake van ernstige rekenproblemen. Signalen die kunnen wijzen op dyscalculie zijn:

- de leerling ervaart veel problemen met breuken, decimalen, percentages, de waarde van getallen, meten en schatten;
- de leerling heeft een langzaam rekentempo en heeft veel moeite met hoofdrekenen als gevolg van het niet voldoende geautomatiseerd beheersen van de basissommen (bijvoorbeeld tafels);
- de leerling heeft moeite met het uitspreken en de getalwaarde van grotere en complexe getallen zoals getallen met decimalen;
- de leerling heeft moeite met het onthouden van rekenbegrippen en symbolen;
- de leerling ervaart visueel-ruimtelijke problemen die zich kunnen uiten bij bijvoorbeeld het werken met tabellen of kaarten;
- de leerling kan niet vlot omgaan met geld (bijvoorbeeld betalen bij een kassa);
- de leerling blijft moeite ervaren met klokkijken, dit kan resulteren in te laat komen.

Ook kan een leerling hierdoor moeite ervaren met het maken van een planning.

3.2.3 Verklaring

Als een deskundige bij een leerling dyscalculie vaststelt, wordt er naast het deskundigenrapport meestal ook een dyscalculieverklaring afgegeven. In de dyscalculieverklaring staat welke hulp en voorzieningen de deskundige voor deze leerling adviseert. De mogelijke faciliteiten zijn te vinden in het hoofdstuk faciliteiten.

3.3 NT2 leerlingen

3.3.1 Korte introductie

NT2 leerlingen zijn leerlingen voor wie Nederlands niet de moedertaal is (Nederlands als tweede verworven taal) en die met inbegrip van het schooljaar waarin ze examen doen niet langer dan 6 jaren onderwijs in Nederland hebben gevolgd. Aan de hand van een uittreksel van het bevolkingsregister moet aangetoond worden dat de leerling op latere leeftijd in Nederland is komen wonen. De toegestane faciliteiten voor NT2 leerlingen worden besproken in het hoofdstuk faciliteiten.

3.4 Andersoortige beperkingen

3.4.1 Korte introductie

Daarnaast zijn er ook nog andere aandoeningen: AD(H)D, ASS, DCD, diabetes, een visuele of auditieve beperking, dysorthografie, TOS etc. die ervoor kunnen zorgen dat leerlingen recht hebben op faciliteiten.

3.4.2 Verklaring

Bij leerlingen waarbij andere (leer)stoornissen geconstateerd zijn, wordt aan de hand van de brochure 'kandidaten met een beperking' van het CvTE gekeken welke faciliteiten er toegestaan zijn. Het is noodzakelijk dat er een deskundigenrapport of -verklaring op school aanwezig is.

3.5 Disharmonisch intelligentieprofiel

Het CvTE kent **geen** extra faciliteiten toe aan leerlingen met een disharmonisch intelligentieprofiel, ondanks dat sommige onderzoeksverslagen dat wel adviseren.

4. Opstart eerstejaars of zij-instromers met verklaring & signalering

De aanvraag van faciliteiten moet minimaal twee weken voor afname van de toets en/of examens worden aangevraagd. Later is er geen tijd meer om deze faciliteiten goed door te voeren, uitgezonderd acute medische/lichamelijke aandoeningen.

4.1 Binnenkomst met een verklaring

Op het moment dat er een verklaring aanwezig is wordt van de ouders/verzorgers verwacht om deze met de school te delen via faciliteiten@broklede.nl. Door deze aanmelding komt uw kind meteen op de juiste manier terecht in het systeem en wordt u uitgenodigd voor een intakegesprek. Het is raadzaam om bij het eerste mentorgesprek de informatie ook met de mentor te delen.

In de verklaringen staan ondersteuningsbehoeften van leerlingen en handelingsadviezen voor lesgevers. Ook wordt advies gegeven over dispenserende mogelijkheden. Samen met het ondersteuningsteam proberen docenten leerlingen zo goed mogelijk te ondersteunen in het omgaan met hun leerbelemmering.

4.2 Intakegesprek

Na aanmelding vindt er wanneer nodig een intakegesprek plaats met de remedial teacher of met het begeleidingsteam binnen Broklede.

In deze gesprekken wordt ingegaan op wat de leerproblematiek inhoudt en welke gevolgen dit voor de leerling met zich meebrengt. Hierbij wordt een onderbouwing gegeven van het beleid zoals binnen Broklede gehanteerd wordt.

Aan de hand van de verklaring en ervaringen in het verleden wordt samen met de remedial teacher of begeleider gekeken naar de invulling van de faciliteiten binnen de schoolcarrière. NB: in het voorexamenjaar moeten de faciliteiten vastgelegd zijn voor de start van het centraal schriftelijk eindexamen.

4.3 Opstart nieuwe leerlingen

Er is aan het begin van het schooljaar een training/begeleiding voor het gebruik van Kurzweil bij ons op school (de leerling wordt hiervoor uitgenodigd door de Remedial teacher).

Ouders/verzorgers krijgen bij de intake een formulier mee hoe bij aanvang van de laptop Kurzweil gedownload kan worden.

4.4 Signalering

Mocht uw kind nog geen officiële vaststelling hebben maar is er wel een vermoeden, dan kan het kind getest worden bij een orthopedagoog of een GZ-psycholoog.

Op dit moment geven de onderzoeksbureaus aan ouders/verzorgers de terugkoppeling dat er te veel aanvragen plaatsvinden. Om deze reden wordt er aan de middelbare scholen eerst een half jaar een remediërend programma, van 2 uur per week, aan te bieden. Mocht hierbij geen vooruitgang te zien zijn dan pas kunnen wij vanuit ons een rapport meegeven.

Dit onderzoek is altijd een onderzoek die ouders/verzorgers zelf aanvragen en waarbij ouders/verzorgers zelf kiezen waar dit onderzoek plaats vindt. Dit onderzoek dienen ouders/verzorgers zelf aan te vragen en te bekostigen. De school heeft hier geen doorverwijzende of adviserende rol in. Het enige wat wij dus kunnen betekenen is data vanuit de remediering.

Binnen Broklede proberen wij alle leerlingen met problemen op het gebied van lees- en spellingsproblemen te screenen. Wij doen dit door elk schooljaar Cito-onderzoeken af te nemen. Na de Cito wordt er bepaald of er remediërend programma noodzakelijk is.

Naast deze procedure kunnen er ook leerlingen opvallen doordat zij door docenten, mentor en afdelingsleider gesignaleerd worden op het gebied van dyslexie.

Een leerling komt in aanmerking voor een screening als:

- er vermoedens in het p.o. waren maar waar nog niets mee gedaan is;
- de leerling opvallend veel of opvallende spelfouten maakt;
- de leerling moeite heeft met automatiseren van lees- en leerstrategieën;
- de leerling uitvalt op cito op de deeltaalvaardigheden woordenschat en/of leesvaardigheid.

Het remediërend programma wat wij aanbieden is Numo. Dit is een online oefenprogramma waarbij leerlingen leerdoelgericht en op maat werken aan toegewezen vaardigheden (bepaald aan de hand van de achterstanden). Uw kind krijgt hierdoor op eigen niveau eerst uitleg en daarna oefenopgaven doorlopen, waarmee naar verwachting de achterstand ingelopen wordt.

De training zal plaatsvinden onder begeleiding van een remedial teacher en zal worden gegeven op een passend moment in het rooster. Dit krijgt uw kind in de Magisteragenda te zien vanaf het moment dat het van start gaat.

Uit ervaring van de afgelopen jaren is gebleken dat het belangrijk is om thuis naast deze training nog minimaal 1 tot 2 uur verder te oefenen om resultaat te kunnen boeken. Het verbeteren van de vaardigheden kan alleen bereikt worden als er gedurende deze periode structureel en consequent aan gewerkt wordt.

5. Faciliteiten

In dit hoofdstuk beschrijven wij de faciliteiten voor leerlingen met een leerbelemmering. Schoolbrede afspraken worden hierin beschreven en ook de mogelijkheden en grenzen op het vlak van ondersteuning. Deze afspraken baseren wij op het 'Inrichtingsbesluit WVO' artikel 26e, waarin de wettelijke regelingen voor het voortgezet onderwijs zijn opgenomen. In de onderbouw wordt aan het einde van het schooljaar een terugkoppeling gedaan: voldoen de aangeboden faciliteiten en/of moeten deze aangepast worden voor volgend schooljaar?

Aan het einde van het 3e leerjaar worden de faciliteiten vastgelegd voor de bovenbouw. Voor het examenleerjaar geldt dat voor 1 november de faciliteiten gemeld moeten zijn bij de inspectie van het onderwijs. Veranderingen die gedurende het schooljaar bekend worden kunnen nog tot een week voor de start van het Centraal Schriftelijk Eindexamen bij de inspectie gemeld worden.

5.1 Faciliteiten alle leerlingen

5.1.1 Lettertype toetsen

Alle toetsen moeten worden aangeleverd in het lettertype: Verdana of Arial 12.

5.1.2 Extra tijd

Leerlingen die op basis van een dyslexieverklaring of onderzoeksrapport recht hebben op extra tijd, mogen daarvan gebruik maken bij alle schriftelijke toetsen. Dit betreft het verlenen van 20% extra toetstijd op de reguliere toetstijd. Voor het treffen van aanpassingen in de wijze van examinering voor kandidaten met een aandoening in het autistisch spectrum of AD(H)D is een deskundigenverklaring nodig. Bij aanwezigheid van een deskundigenrapport en met melding aan de inspectie, kan op grond van artikel 55 uit de brochure 'kandidaten met een beperking' (Examenblad.nl).

5.1.3 Laptop gebruik

Leerlingen die recht hebben op het gebruik van een computer tijdens de toets zorgen ervoor dat ze hun eigen laptop (of een van de laptops in het studiecetrum), een koptelefoon of oordopjes, een oplader en eventueel een usb-stick bij zich hebben. De leerling is zelf

verantwoordelijk voor het aanvragen van een laptop of audiobestanden voor op de laptop. Alle regels over laptop en/of Kurzweil gebruik zijn te lezen [in deze bijlage](#).

5.2 Faciliteiten dyslexie

5.2.1 Extra hulpmiddelen

Voor leerlingen met een dyslexieverklaring verstrekken wij faciliteiten volgens de landelijke afspraken van de organisatie [Dyslexie Centraal](#). Dit betreft het verlenen van 20% extra toetstijd op de reguliere toetstijd in de onderbouw, een computer met Kurzweil en/of spellingscontrole en, indien expliciet beschreven in de dyslexieverklaring, overige dispenserende mogelijkheden.

Ons doel is leerlingen zelfredzaam te laten zijn, gebruik te laten maken van hulpmiddelen binnen de lessen en tijdens het maken van huiswerk. Het verschaffen van Kurzweil licenties voor al onze leerlingen met dyslexie/TOS is hierin een belangrijke stap. Leerlingen met een dyslexieverklaring kunnen een gratis Kurzweil licentiecode opvragen bij de het intakegesprek of later bij de begeleider.

5.2.2 Beoordeling op spellingsfouten

Leerlingen met een dyslexieverklaring mogen gebruikmaken van de laptop met spellingcontrole bij toetsen. Dit mag niet bij specifieke spellingstoetsen waarbij de getoetste spelling onderdeel is van de leerstof. De beoordeling is gelijk aan die van andere leerlingen op onderstaande uitzonderingen na.

1. In het geval van niet-talenvakken zoals aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, etc. wordt de docenten gevraagd om leerlingen met dyslexie zoveel mogelijk op de vakinhoudelijke kennis te beoordelen en spellingsfouten niet mee te rekenen.
2. Bij leerlingen met dyslexie mag een fonetische spelfout op toetsingsmomenten niet fout gerekend worden bij de beoordeling. Let op! Het maken van spelfouten wordt wel fout gerekend (bijv. bij Nederlands d/t gebruik, bij Engels a of an bike).

Voor het vak Nederlands geldt daarnaast het volgende:

- leerlingen in de bovenbouw worden allemaal volgens hetzelfde beoordelingsmodel beoordeeld op spel- en formuleerfouten. Dyslecten krijgen de mogelijkheid gebruik te maken van de faciliteiten waar ze recht op hebben;
- uitzondering op het recht op faciliteiten voor dyslecten is bij een toets spelling: leerlingen mogen dan geen gebruik maken van de spellingscontrole op de computer. De docent zal hen alleen beoordelen op de gevraagde spelling;
- in de bovenbouw wordt bij toetsing leesvaardigheid (tekstanalyse) en argumentatie, literatuur, e.d. maximaal 10% afgetrokken voor spel- en formuleerfouten. Herhaalfouten tellen maximaal 2,5% van de 10% mee;
- in de bovenbouw wordt maximaal 20% afgetrokken aan spel- en formuleerfouten bij toetsing schrijfvaardigheid. Herhaalfouten tellen maximaal 5% van de 20% mee;
- uitzondering op de herhaalfouten is het foutief citeren (of bijna letterlijk aanhalen van de tekst), omdat hier als eis wordt gesteld dat de tekst letterlijk overgenomen moet worden. Dit kan een leerling letterlijk uitvoeren en wordt op het examen ook streng beoordeeld.

Moeilijk leesbare teksten: sommige leerlingen hebben een handschrift dat moeilijk te ontcijferen is. Wat niet goed te lezen is, wordt als spel- of formuleerfout gerekend. Als een leerling steeds dezelfde constructiefout maakt, past de docent de herhalingsregel toe.

5.3 Faciliteiten dyscalculie

5.3.1 Extra hulpmiddelen

Leerlingen die in het bezit zijn van een dyscalculieverklaring mogen gebruik maken van een door het CvTE vastgestelde rekenkaart. Deze kaart mag zowel bij rekentoetsen als op het centraal examen gebruikt worden. Het CvTE heeft drie typen rekenkaarten vastgesteld. De leerling mag deze kaarten gebruiken; ze kunnen op verzoek van de leerling door de remedial teacher verstrekt worden.

5.4 Faciliteiten NT2

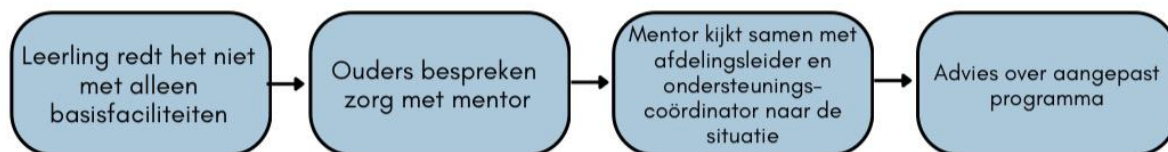
5.4.1 Extra hulpmiddelen

NT2 leerlingen mogen naast een verklarend woordenboek ook een woordenboek van de moedertaal naar het Nederlands en andersom gebruiken. Aan het woordenboek mag geen inhoudelijke informatie worden toegevoegd, bijvoorbeeld in de vorm van uitgebreide grammatica- of spellingsregels. Digitale woordenboeken zijn niet toegestaan.

6. Dispensatie tweede moderne vreemde taal

6.1 Aangepast programma Frans en/of Duits 3^e leerjaar havo en vwo

Leerlingen met een officiële dyslexieverklaring kunnen in zeer uitzonderlijke gevallen gebruik maken van het recht om een aangepast programma te krijgen, in de tweede periode van het schooljaar.

Vanaf de tweede periode geldt het volgende:

- leerling is aanwezig bij de lessen volgens rooster, de onderwijstijd blijft gelijk;
- kennistoetsen maakt de leerling niet, er wordt een alternatieve toets/opdracht aangeboden;
- leerlingen ontwikkelen actief lees- en luistervaardigheid en maken hiervoor toetsen. Bij een eventueel kenniscomponent levert de docent dit aan bij de toets;
- tijdens de les werkt de leerling zelfstandig aan een alternatieve opdracht die verband houdt met het vak. Deze opdracht moet qua tijdsinvestering binnen de lessen kunnen worden afgerond;
- alle toegekende basisfaciliteiten zijn van toepassing op aangeboden leeractiviteiten.

In het 3^e leerjaar maken leerlingen maken voor de meivakantie hun definitieve profielkeuze. Vanaf dit moment kan een vervroegde profielkeuze onderdeel uitmaken van het ondersteuningsprogramma.

6.2 Dispensatie bovenbouw

6.2.1 Havo

Bij de profielkeuze is het in de bovenbouw havo mogelijk om een vakkencombinatie zonder Frans of Duits te kiezen. Dit is mogelijk voor alle profielen met uitzondering van het profiel C&M, in dit profiel is een tweede moderne vreemde taal naast Engels verplicht.

6.2.2 Vwo

Leerlingen met een officiële dyslexieverklaring kunnen in zeer uitzonderlijke gevallen gebruik maken van het recht op vrijstelling voor Frans of Duits vanaf 4 vwo. (Artikel 26e lid 5 van het inrichtingsbesluit van de Wet op het Voortgezet Onderwijs). De school kan een leerling ontheffing verlenen voor de tweede moderne vreemde taal op het atheneum (op havo en gymnasium is de tweede moderne vreemde taal niet verplicht).

Ontheffing kan worden verleend:

1. aan een leerling met een stoornis die betrekking heeft op taal, of met een zintuiglijke beperking die effect heeft op taal;
2. aan een leerling die een andere moedertaal heeft dan Nederlands of Fries, (Faciliteitenprotocol versie maart 2021 “Dispensatie en deeldispensatie Frans/Duits/Spaans”);
3. aan een leerling die onderwijs in het profiel natuur en techniek of het profiel natuur en gezondheid volgt en het onderwijs in de taal verhindert naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding. (zie aanvullende procedure hieronder).

6.3 Procedure en tijdpad

- Aanvraag van dispensatie wordt aan de start van leerjaar 3 gedaan door de mentor. De mentor dient de aanvraag in bij één van de remedial teachers. In december/januari wordt na de eerste toetsweek een besluit genomen.
- De aanvraag kan gevolgen hebben voor de bovenbouw. Een gesprek met de decaan is hierbij verplicht om naar een juist vakkenpakket te kijken.
- De aanvraag wordt besproken met de vakdocent, de mentor, remedial teacher, ondersteuningscoördinator en de afdelingsleider. Zij nemen, eventueel gehoord door overige experts, een besluit dat kan zijn “honorering, uitstel of afwijzen van het verzoek. Eventueel kan er per vak een ander besluit genomen worden.
- Het besluit wordt z.s.m. aan leerling en ouders/verzorgers meegedeeld door de afdelingsleider.

6.3.1 Aspecten

- Hoeveel tijd is de leerling gemiddeld kwijt aan het betreffende vak?
- Hoe is de studiehouding van de leerling voor het betreffende vak?
- Wat zijn de gemiddelde resultaten voor het betreffende vak?

6.3.2 Beoordelen achtergrond

- Wat is het beeld van de hele onderbouw op deze aspecten?
- In hoeverre brengt het verder volgen van het betreffende vak het behalen van de overgangsnorm naar het volgende leerjaar in gevaar?

6.4 Uitvoering

Het vervangende vak moet passen binnen de toegestane vakkenpakketkeuzes van Brokledede. De aanvraag voor vrijstelling wordt door de mentor ingediend bij remedial teacher, waarna deze besproken wordt met de vakdocent en de afdelingsleider. Zij nemen, eventueel gehoord door overige experts. Een besluit dat kan inhouden honorering of afwijzen van het verzoek. Het besluit wordt z.s.m. aan leerling en ouders/verzorgers meegedeeld door de afdelingsleider. Voor de leerlingen die op basis van punt 3 dispensatie aanvragen en die geen onderzoeksrapport bezitten voor een eventuele toekenning geldt onderstaande aanvullende procedure, waarmee de school achteraf verantwoording kan afleggen aan de inspectie:

- de aanvraag voor de dispensatie wordt door de mentor ingediend bij de afdelingsleider van de leerling. In de meeste gevallen is dat de afdelingsleider

onderbouw vwo bij pakketkeuze, de afdelingsleider bovenbouw havo bij doorstroom naar vwo.

In een enkel geval de afdelingsleider bovenbouw vwo (als pas later de behoefte wordt vastgesteld).

- de afdelingsleider zet de procedure in werking via de remedial teacher, die informatie verzamelt bij docenten moderne vreemde talen (fa/du) en de mentor. Resultaten, werkhouding en ondernomen acties om het leerproces te verbeteren worden bij de beslissing betrokken.
- de afdelingsleider vwo bovenbouw beslist over de dispensatie en zorgt dat de argumentatie wordt vastgelegd in Magister, zodat achteraf deze beslissing kan worden verantwoordt bij de inspectie.
- Het vervangende vak wordt in beginsel in het rooster opgenomen. Als dat niet (geheel) lukt, maken leerlingen en afdelingsleider in samenspraak met de mentor maatwerkafspraken voor het rooster dat de leerling gaat volgen (inclusief één of meer lesblokken voor het extra vak).

7. Examens

Leerlingen die in het bezit zijn van een geldige dyslexieverklaring of een geldig psychologisch onderzoeksrapport kunnen ook tijdens het centraal schriftelijk eindexamen gebruik maken van een aantal faciliteiten, zoals:

- extra eindexamentijd (maximaal 1/2 uur per vak);
- speciale luistertoetsen (voor zover beschikbaar), waarbij extra tijd is ingelast tussen de verschillende vragen;
- kurzweil (indien de leerling hiermee bekend is);
- laptop;
- NT2 woordenboek.

De school meldt voor het examen aan de Inspectie aan welke leerlingen welke faciliteiten worden verleend. Hierdoor moet in het voorexamenjaar in samenwerking met de mentor en de ondersteuningscoördinator de juiste faciliteiten vastgelegd worden. Hierbij wordt als voorwaarde gesteld dat:

- een geldige dyslexieverklaring of (psychologisch) onderzoeksrapport in het leerlingdossier aanwezig is;
- de gevraagde faciliteiten ook vermeld staan in Magister of in het dyslexierapport.
- de leerling van de aangevraagde faciliteiten gebruik heeft gemaakt tijdens de schoolloopbaan.

De regels met betrekking tot de eindexamens veranderen voortdurend. Leerlingen en ouders/verzorgers worden vóór het examen door de examencoördinator over de geldende regels voor dat betreffende examenjaar schriftelijk geïnformeerd.

8. Bijlagen

8.1 Kurzweil gebruik

Ga naar [de website van Lexima](#).

Kies vervolgens voor Kurzweil V20, bij Windows. Het programma installeert zich.

Na de installatie krijgt u een keuze, hier kiest u voor: Weblicentie.

Op het bureaublad verschijnen meerdere icoontjes maar u gebruikt alleen deze →

De overigen kunt u van het bureaublad verwijderen. Vanuit school ontvangt u een inlognaam (BL gevolgd door het leerlingnummer) en een wachtwoord. Hiermee kan in zowel Kurzweil 3000 als Web2speech en de Kurzweilapp op een mobiel gewerkt worden).

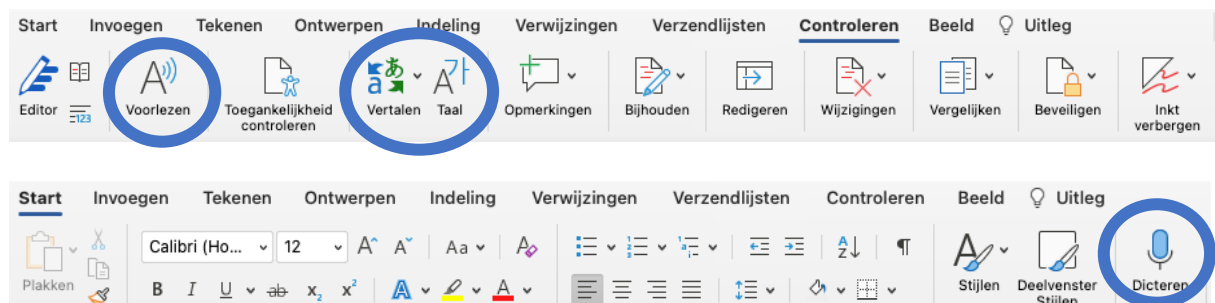

Hieronder bevinden zich drie linkjes naar de uitleg hoe een opstart kan worden gemaakt met Kurzweil en Web2speech. Bekijk de linkjes en test ze vooral ook uit.

- [Introductie voorlezen met Kurzweil](#)
- [Introductie schrijven en studeren met Kurzweil](#)
- [Introductie Web2speech](#)

[Papieren handleiding om alle stappen na te lezen](#)

Ook Word heeft handige functies.

8.3 Doorstroom

8.3.1 Doorstroom van havo naar vwo

Het is mogelijk om vanuit havo 5 door te stromen naar vwo 5. Een havo-leerling doet examen in ten minste 7 vakken, een vwo-leerling in ten minste 8 vakken. Als de havo-leerling geen extra vak heeft gevolgd zal hij dus een vak moeten bijspijkeren voor de overstap. De vier havo-profielen C&M, E&M, N&G en N&T sluiten grotendeels aan op de profielen op het vwo. Een belangrijk verschil is echter dat op het vwo Frans of Duits voor iedere leerling verplicht is en alle leerlingen wiskunde (A, B of C) in hun vakkenpakket hebben. Op havo is het alleen in een CM-profiel verplicht om Frans of Duits te kiezen en is het in dit profiel mogelijk om geen wiskunde te kiezen. Leerlingen met een C&M profiel zonder wiskunde kunnen niet overstappen naar het vwo.

8.3.2 Doorstroom vanuit de middelbare school naar het hbo of de universiteit

Een havodiploma biedt toegang tot een hbo-opleiding (of mbo), met een vwo-diploma tot de universiteit. Sommige opleidingen hebben naast de diploma-eis nog extra toelatingseisen. Voor geen enkele universiteit is Frans of Duits verplicht. Er zijn wel enkele hbo-opleidingen die een van deze moderne vreemde talen verplicht stellen. Dit zijn op dit moment (toelating studiejaar 2025-2026): Hotel management (Hogere Hotelschool), Vertaalacademie, Lerarenopleiding Duits (Dui) en Lerarenopleiding Frans (Fa).

Voor een actueel overzicht van de ingangseisen per studie is [deze website](#) te raadplegen (Van Profiel naar Studie - Studiekeuze123).

Er zijn ook opleidingen die in hun curriculum het bestuderen van een vreemde taal hebben opgenomen. De hbo-opleiding bedrijfskunde aan de Hogeschool Avans bijvoorbeeld (keuze voor Frans, Duits of Spaans) en de opleiding International Business aan de Hogeschool Utrecht. Opleidingen bepalen zelf hun curriculum. Zo kan het zijn dat bij de opleiding bedrijfskunde in Amsterdam geen Frans of Duits op het programma staat en bij diezelfde opleiding in Den Bosch wel.

Er zijn ook Engelstalige opleidingen, waarbij het gehele studieprogramma in het Engels is. Op het hbo is dat bijvoorbeeld International business. Voorbeelden van universitaire studies zijn: Business administration en Economics and business economics en Liberal arts and sciences.

*Aan deze informatie kunnen geen rechten ontleend worden.